

Tanulmánykötet
MÉSZÁROS KÁROLY
tiszteletére

2023

SOPRONI EGYETEM KIADÓ

Tanulmánykötet
MÉSZÁROS KÁROLY
tiszteletére
2023

SOPRONI EGYETEM KIADÓ

Az MTA VEAB Mező- és Erdőgazdálkodási Munkabizottság és a Mészáros Károly Erdészeti Felsőoktatási Emlékalapítvány prof. dr. Mészáros Károly tiszteletére adja közre a hazánkban és a határainkon túl is ismert és elismert egyetemi oktató és kutató által ápolt diszciplínák területén a 2022/2023. tanévben készült tanulmányokat.

A kiadvány a Mészáros Károly Erdészeti Felsőoktatási Emlékalapítvány gondozásában és finanszírozásával készült.

A folyóirat neve: **Tanulmánykötet Mészáros Károly tiszteletére**

Szerkesztőbizottság: Prof. Em. Dr. Lett Béla
Dr. Gál János
Dr. Horváth Sándor
Dr. Molnár Katalin
Dr. Schiberna Endre
Dr. Stark Magdolna

ISSN 2631-1534 (Nyomtatott)

ISSN 2677-1209 (Online)

Kiadja: Soproni Egyetem Kiadó
9400 Sopron, Bajcsy-Zs. u. 4.

Felelős kiadó: Prof. Dr. Fábíán Attila
rektor

© Soproni Egyetem Kiadó, Sopron 2023

Nyomda: Lővér-Print Nyomdaipari Kft.
Sopron, Ady E. u. 5.

Felelős vezető: Szabó Árpád

Tartalomjegyzék

Az Erdővagyon-gazdálkodási Intézet emlékére	5
LETT Béla	
Az állami erdőgazdálkodás és erdővagyon-nyilvántartás – Amit a számok mutatnak az erdő (erdőföld és élőfakészlet) értékelésekről és értékekről	7
VAJAI Dániel – LETT Béla – HORVÁTH Sándor	
Az energiaválság kezelésének lehetősége az erdőgazdálkodó nélküli erdőkben.....	45
VARGOVICS Máté – NAGY Dániel	
Tűzifa-felhasználás lehetőségei és korlátai	57
KAPOCSI Gergely – HORVÁTH Sándor – LÁSZLÓ Richárd	
Vadászati jog haszonbérleti díjait befolyásoló tényezők vizsgálata Magyarországon ...	65
VARGA Rita – HORVÁTH Tamás	
Erdőpedagógia és kommunikáció az erdészeti szakmai képzésben.....	69
MOLNÁR Katalin	
A globális problémák megoldásának kulcsa a felelősségtudatos magatartásformák kialakítása.....	79
NMARNÉ KENDÖL Jutka – HOSCHEK Mónika	
Fával foglalkozó hozzátartozók a családokban és a családok faeszköz használatának hatása a faanyag használat fontosságának megítélésében.....	85
HANZSÉROS Mária	
A kísérlet, mint módszer szerepe a természettudományok oktatásában – 7-8. évfolyamot vizsgálva	91
BAJZÁTH Mária	
Az erdei iskolák és a népköltészeti alkotások szerepe a halál témájához való közelítésben.....	99
KOVÁCSNÉ VINKOVICS Éva	
Waldkindergarten: der Kindergarten ohne Dach und Wände	109

Vadászati jog haszonbérleti díjait befolyásoló tényezők vizsgálata Magyarországon

(Trends in Hunting Lease Costs - Examination of the Hunting Lease Conditions in Hungary)

Kapocsi Gergely^{*1} – Horváth Sándor³ – László Richárd²

Soproni Egyetem, Erdőmérnöki Kar

¹ Roth Gyula Erdészeti és Vadgazdálkodási Tudományok Doktori Iskola

² Vadgazdálkodási és Vadbiológiai Intézet

³ WOODTECH Kereskedelmi Zrt.

Kivonat

Magyarországon a vadászati jog a termőföld tulajdonjogának elválaszthatatlan részeként vagyoni értékű jognak minősül, ezért ez a jog a vadászterületnek minősülő terület tulajdonosát illeti meg. A vadászati jog haszonbérlet útján érvényesíthető, melynek díját a vadászati törvény szerint az adott vadászterület vadállományának összetételére, a terület hasznosítási módjára tekintettel kell megállapítani.

A haszonbérleti díj alakulása a vadászatra jogosult költségeit hosszú távon meghatározhatja, emiatt fontos megvizsgálni annak alakulását országos, valamint gazdálkodói szinten. Kutatásunk során az Országos Vadgazdálkodási Adattár adatait felhasználva megállapítottuk, hogy a haszonbérleti díjak nagysága negatív korrelációt mutatnak a vadászterületek nagyságával, míg pozitív korreláció jelentkezik a bevételek, valamint a gímszarvas teríték nagysága esetében. Összeségében tehát megállapítható, hogy a haszonbérleti díjak magasabbak a nagyvadas vadászterületeken, így a dunántúli és az északi-középhegységi vadászatra jogosultaknál.

Kulcsszavak: vadgazdálkodási vagyon, vadászati jog, haszonbérleti díj, OVA

Abstract

In Hungary, the right to hunt is considered an inseparable part of the ownership of agricultural land as a right with property value, therefore this right belongs to the owner of the area classified as a hunting area. The right to hunt can be enforced by means of a lease, the lease fee must be determined according to the hunting law, taking into account the game population of the given hunting area and the way the area is used.

The lease fee can determine the costs of the person entitled to hunt in the long term, so it is important to examine its development at national and local level. In our research, data from the National Wildlife Management Database are used, demonstrating that the size of the lease fees shows a negative correlation with the size of the hunting grounds, while a positive correlation occurs with the income and the size of the red deer hunting bag. Overall, it can be concluded that the rent is higher in the big game hunting areas, such as those entitled to hunt in the Transdanubian and Northern Central Mountains.

Keywords: game management assets, hunting rights, hunting lease costs, National Wildlife Management Database

* kapocsi.gergely@phd.uni-sopron.hu

Bevezetés

Magyarországon a termőföld tulajdonjogának elválaszthatatlan részeként a vadászati jog vagyoni értékű jognak minősül. A vadászati jog haszonbérlet útján érvényesíthető, melynek díját a vadászati törvény (1996. évi LV. törvény) szerint az adott vadászterület vadállományának összetételére, a terület hasznosítási módjára tekintettel kell megállapítani. A haszonbérleti díj alakulása a vadászatra jogosult költségeit hosszú távon meghatározhatja, emiatt fontos elemezni annak alakulását országos, valamint helyi szinten, megismerni az esetleges összefüggéseket.

Történelmi távlatokban vizsgálódva láthatjuk, hogy Magyarországon az államalapítás idején a vadat még uratlan jószágnek (res nullius) tekintették. A vadászat minden szabad ember számára alapvető jognak számított. A feudalizmus, illetve a kialakuló birtokrendszerek kapcsán találkozhatunk először a vadászati jogok korlátozásával, Szent László király dekrétumaiban (1092) tiltotta meg a vadászatot az ünnepnapokon. Vadászati jog szempontjából a legnagyobb mértékű korlátozást II. Ulászló király 1504-ben kiadott dekrétuma tartalmazza, amely a nemes vadak vadászatból kizárta a közrendűeket, illetve az 1514-ben kiadott királyi rendelet, mely ugyanezen csoportoknak a fegyverviselést és a fegyverhasználatot tiltotta meg. (BALLAGÓ, 1980.). A XVIII. században több vadászatot, vadgazdálkodást szabályozó jogszabály születik, ezek többek között szabályozzák a vadászati idényeket (1729. évi XXII. törvénycikkely), a vadkárral kapcsolatos kérdéseket. Az 1883. évi XX. törvény a vadászati jogot a földtulajdonhoz köti. A II. világháborút követően a vadászati jog az államhoz került (1945), amelyet megerősített 1957. évi 43. törvényerejű rendelet, amely kimondja, hogy a vadászati jog és a vad tulajdonjoga az államot illeti meg (LÁSZLÓ, 2012).

Magyarországon a hatályos szabályozás szerint a vadászati jog a vadászterületnek minősülő terület tulajdonosát illeti meg, de az esetek túlnyomó többségében az egyéb kötétségek miatt a vadászati jog általában csak társult vadászati jogként hasznosítható, valamint a vad – a jogszerű elejtés pillanatáig – az állam tulajdonában van.

Az erdővagyon-gazdálkodásban alkalmazott erdőleltározáshoz hasonlóan (Lett & Stark, 2017) célszerű a vadállománnyal kapcsolatos információk összegyűjtése és elemzése is, ennek egyik alapja az 1996-tól működő Országos Vadgazdálkodási Adattár (OVA), mely a vadászatra jogosultak tevékenységére, illetve a vadállomány és teríték alakulására vonatkozó éves adatokat tartalmazza 1960-ig visszamenőleg.

Vizsgálataink során elemezzük, hogy a haszonbérleti díjak milyen összefüggéseket mutatnak az adott terület vadállományának nagyságával és összetételével, valamint a vadászterület méreteivel. A földhasználati díjak földrajzilag mutatnak-e eltéréseket, az eltérések összefügghetnek-e az adott terület gazdasági mutatóival.

Kutatásunk célja a haszonbérleti díjak múltbeli és jelenlegi alakulásának feltérképezésén és nemzetközi példák felmutatásán keresztül az azt meghatározó jellemzők összegyűjtése, trendek és eltérések azonosítása és elemzése.

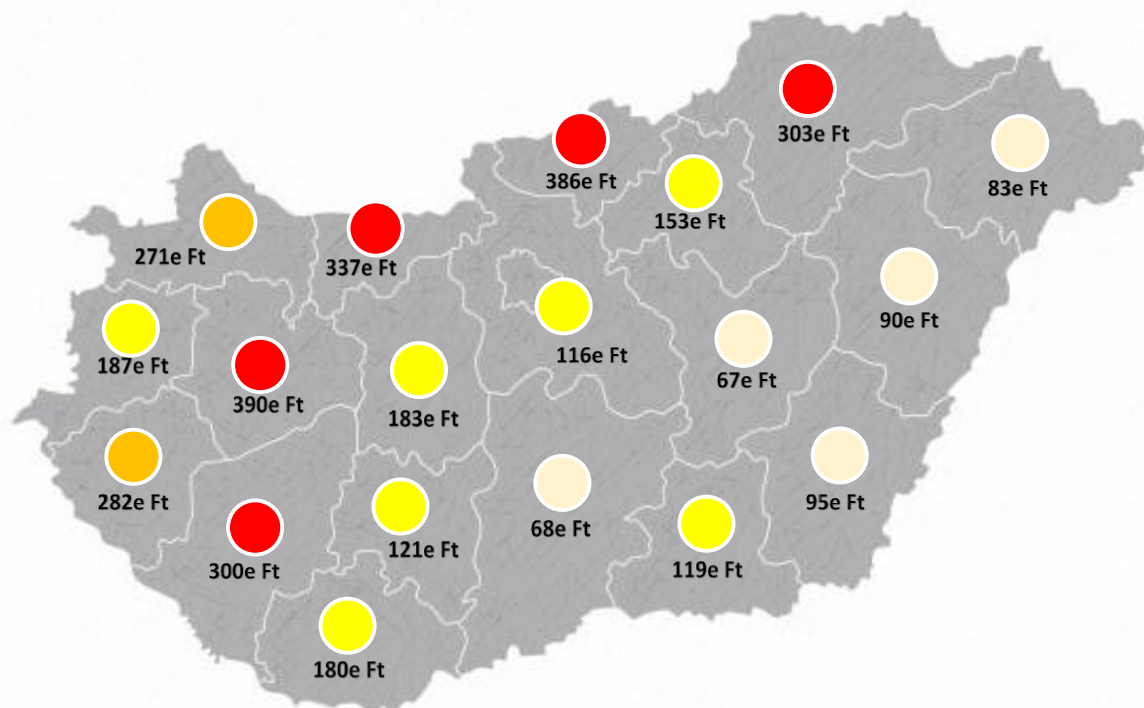
Anyag és módszer

A haszonbérleti díjak megoszlásának és jellemzőinek vizsgálatához az alapadatokat az Országos Vadgazdálkodási Adattártól (OVA) kértük ki. Kutatásunk során 1447 vadgazdálkodási egység 2021/22-es vadászati évre vonatkozó haszonbérleti adatait használtunk fel. Az elemzéshez az Országos Vadgazdálkodási Adattár adatai közül felhasználtuk még a vadászatra jogosultak elhelyezkedését, területnagyságát, terítékadatait, pénzügyi adatait. Vadállomány becslési adatokat nem használtuk, mivel a terítékadatok jobban jellemzik az egyes területek adottságait, így a valós összefüggések még inkább feltárhatók.

A statisztikai elemzések során az SPSS programmal dolgoztunk. Kolmogorov-Smirnov teszt segítségével vizsgáltuk, hogy az adatok normál eloszlásúaknak tekinthetők-e. Az összefüggéseket – tekintettel arra, hogy az adatink nem mutattak normál eloszlást – nem paraméteres eljárással, Spearman korrelációval vizsgáltuk.

Eredmények és következtetések

Az átlagos 1000 hektárra vetített haszonbérleti díjakat vármegyénként vizsgálva jól elkülönülnek az alföldi apróvadás vármegyék, ahol jellemzően ez az érték 100 ezer forint alatt marad, kivétel ez alól Csongrád-Csanád és Pest vármegye (1. ábra). A nagyvadás, jobban erdősült megyékben az átlagos haszonbérleti díj magasabb, a legmagasabb értékeket a jellemzően hegyvidéki területeken fekvő vármegyékben és Somogy vármegyében tapasztaltunk

1. ábra: A haszonbérleti díjak ezer hektárra vetített vármegyénkénti átlagértékei a 2021/2022-es vadászati évben

A vadászterület nagysága és a haszonbérleti díjak nagyságát elemezve megállapítható, hogy a nagyobb vadgazdálkodási egységek 1 hektárra vetített haszonbérleti díjai alacsonyabb, mint a kisebb területű vadgazdálkodási egységeké. A haszonbérleti díj

nagysága tehát a bérbeadott terület nagyságának növekedésével csökken, de ez az összefüggés nem meghatározó mértékű (Spearman koefficiens = -0,187).

A vadászatra jogosultak éves bevételeit és a haszonbérleti díjakat vizsgálva megállapítható, hogy a nagyobb vadászati bevételt biztosító területek haszonbérleti díjai jellemzően magasabb, a két tényező között az összefüggés erős. (Spearman koefficiens = 0,428), tehát magasabb bevételek lehetősége tükröződik a haszonbérleti díjakban is, azaz a területek gazdasági értéke megjelenik a bérbeadás során is.

A vadfajok terítékeit vizsgálva megállapítható, hogy a legerősebb kapcsolat a gímszarvas teríték és a vadászatra jogosultak haszonbérleti díjai között mutatkozik. Ez a pozitív kapcsolat (Spearman koefficiens = 0,624) vizsgálataink szerint jelentős mértékben meghatározza a fizetendő bérleti díjat.

Összefoglalás

Kutatásunk célja a haszonbérleti díjak múltbeli és jelenlegi alakulásának feltérképezésén keresztül az azt meghatározó jellemzők összegyűjtése, trendek és eltérések azonosítása és elemzése.

A vizsgálataink szerint a vadászati haszonbérleti díjak nagyságát befolyásolja a vadászterület mérete, a várható bevétel, valamint a gímszarvas teríték nagysága. Az elvégzett Spearman rangkorreláció eredményei alapján a vadászterületek nagyságával negatív korrelációt mutat a haszonbérleti díj mértéke, míg a várható bevétel nagyságánál és a gímszarvas teríték nagyságánál pozitív korreláció igazolható. A legerősebb összefüggést ez utóbbi esetben találtuk, ami arra mutat, hogy a nagyvadász területeken magasabbak a haszonbérleti díjak, tehát a vadászterület jellege jelentősebb tényező a díj nagysága szempontjából, mint a várható bevétel.

Irodalomjegyzék

- BALLAGÓ L. (1980): Vadászat Magyarországon. Idegenforgalmi Propaganda és Kiadó Vállalat. Budapest.
- LÁSZLÓ R. (2012): Vadászat jogi szabályozása Magyarországon. In: Náhlik A. (szerk.): Vadászat, Nyugat-Magyarországi Egyetem, Sopron.
- LETT B. – STARK M. (2017): Amit a számok mutatnak – Differenciált erdővagyon-gazdálkodás. Soproni Egyetem Kiadó. Sopron. ISBN 978-963-359-076-8
- MAYER A. (2021): SPSS ABC.HU <https://spssabc.hu> - 2023. 06. 09.

Jelen publikáció „A Kulturális és Innovációs Minisztérium ÚNKP-22-3-II-SOE-59 kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programjának a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból finanszírozott szakmai támogatásával készült.”

This article was Supported by the „ÚNKP-22-3-II-SOE-59 New National Excellence Program of the Ministry of Culture and Innovation from the source of the National Research, Development and Innovation Fund.”

